

Het onbespreekbare bespreekbaar maken

Erfenissen vormen voor goede doelen een steeds belangrijker deel van de inkomsten. Ook voor het notariaat is er op het gebied van erfrecht nog een wereld te winnen: 70 procent van de Nederlanders heeft nog geen testament. Mensen spreken niet graag over de dood, ook niet met familie of vrienden. 'Er is geen dossier dat mensen zo lang voor zich uit schuiven.'

TEKST René Didde | FOTO Truus van Gog

Ze zat vorige maand op een dag in haar auto, op weg naar juweliers, toen ze een spotje hoorde op de radio. De stem van Willeke Alberti: 'Maak van uw afscheid een nieuw begin', waarin de luisteraar werd opgeroepen een testament te maken en daarin een goed doel te benoemen. 'Ik dacht direct: "Dat is het"', zegt Esther van Blarcum. 'Met Pasen bezocht ik de site van de goede doelen en ik sprak de zaak met een goede vriend door. Ik heb de zaakjes graag geregeld, dat geeft me rust. En ik zit veel langs de weg, je kan er zomaar niet meer zijn.' Aangespoord door het radiospotje en de website ging de 41-jarige Van Blarcum in de 'Week van het Testament' van 16 tot en met 20 april op gratis gesprek bij een notaris. Het goede doel wist ze al van tevoren. 'Ik heb de meeste mensen verloren aan kanker, dus ik laat alles na aan KWF Kankerbestrijding', zegt Van Blarcum. Ze heeft geen kinderen en geen relatie. Ze is daardoor de laatste van de drie generaties Van Blarcums die een groothandel in horlogebandjes bestiert. 'Ik heb een broertje, en ook nog ouders, maar die hebben het goed voor elkaar. Ook mijn neven en nichten reddden zich wel. Mijn huisraad bedacht ik eerst voor de kringloop, maar toen ik hoorde dat KWF daar ook blij mee is, mogen ze die ook hebben.'

SOCIALE KANT

Honderden mensen volgden het voorbeeld van Van Blarcum in de Week van het Testament die dit jaar voor de zesde keer werd georganiseerd, voor het eerst door de VFI brancheorganisatie

van goede doelen. Daardoor doen nu niet 50 maar alle 130 geregistreerde goede-doelen-organisaties mee. 'Om inzicht te krijgen in de resultaten van de campagne zal VFI vanaf dit jaar ook effectmetingen laten uitvoeren, bijvoorbeeld naar het aantal notarisbezoeken', zegt Astrid de la Fuente van VFI. 'We kunnen echter nu al op basis van onze directe contacten zeggen dat notariskantoren enthousiast meedoen aan de week en cliënten wijzen op de mogelijkheid een goed doel op te nemen in hun testament. Campagneposters en de *Goede Doelen Gids 2012*, die elk jaar wordt vernieuwd, liggen in de wachtkamers van notariskantoren', aldus De la Fuente. Bij Mol Notariaat in Amsterdam blijkt dat inderdaad het geval. 'Wij doen vanaf het allereerste moment mee', licht notaris Hans Mol toe. 'Wij hebben een echte stadspraktijk met cliënten uit alle lagen van de bevolking. Ik vind het belangrijk om ook in deze crisistijd de sociale kant van onze praktijk te laten zien', motiveert Mol. 'En anders dan bij de oprichting van een bv of de overdracht van een huis raakt het familiedossier de mensen het meest persoonlijk. En tegelijkertijd is er geen dossier dat mensen zo lang voor zich uit schuiven.'

EYEOPENER

Uit representatief onderzoek onder 1.000 Nederlanders blijkt volgens VFI dat 70 procent van de Nederlanders geen testament heeft en dat zelfs onder zestigplussers slechts een minderheid zo'n uiterste wilsbeschikking heeft. Veel mensen denken dat een testament niet nodig is (31 procent), veel mensen verwachten weinig na te laten (31 procent)

of hebben nog nooit over een testament nagedacht (29 procent). Bovendien is het onderwerp nog altijd met enige taboe omgeven. Mensen spreken niet graag over de dood, ook niet met familie of vrienden. Er is kortom een wereld te winnen, niet alleen voor goede doelen, maar wellicht ook voor het notariaat. 'Ik zie het als mijn taak om mensen van een prudent juridisch advies te voorzien', beaamt notaris Hans Mol. 'Zo beperkt mijn advies zich niet alleen tot de bespreking van het testament, maar komen alle aspecten van estate planning aan bod, zoals het doen van schenkingen bij leven. Dat laatste kan voor de inkomstenbelasting bijvoorbeeld fiscaal interessant zijn en de schenker kan zelf volgen wat het goede doel met de gift doet.' Dat vindt Myrna Blocks van notariskantoor HamansBlocks in Amsterdam ook. 'Ik adviseer bijvoorbeeld mensen zonder kinderen heel vaak: "Schrijf het op als je niet wilt dat je vermogen naar een verre neef of nicht, of hun kinderen vererft." Verre familie wordt bovendien veel zwaarder belast dan directe familie. Veel mensen zijn zich daar absoluut niet van bewust', zegt de voormalig bestuurder van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). Blocks sondeert voorzichtig waar interesses liggen van de cliënt. 'Ik vraag of ze belangstelling hebben voor natuur of milieu, of ze iets met dieren hebben of dat er nare ziektes in hun omgeving voorkomen. Ik geef ze de *Goede Doelen Gids* mee en vertel dat ze ook

Geef

‘Het familiedossier raakt de mensen het meest persoonlijk’

aan meerdere doelen kunnen nalaten.’ Voor veel mensen is het een eyeopener dat ze niet alleen geld maar ook inventaris, kunst of hun auto kunnen nalaten aan een goed doel. Blocks: ‘Om in aanmerking te komen voor algehele vrijstelling van erfbelasting – voorheen successierechten – moet het goede doel wel aan de zogeheten ANBI-eisen voldoen. Dat staat voor ‘algemeen nut beogende instelling’ en daarbij hoort een openbare jaarrekening, verantwoording en transparantie.’ Eventuele verborgen schulden of onvoorziene claims op de nalatenschap blijven buiten de zorgen van het goede doel als deze de erfenis beneficiair in plaats van zuiver aanvaardt. Het goede doel krijgt dan alleen de baten, niet de schulden.

GRATIS LEZINGEN

Er liggen veel kansen voor goede doelen. De groep kinderloze echtparen en alleenstaanden is de laatste jaren fors gegroeid in de Nederlandse samenleving. Daar komt bij dat we met z’n allen ouder worden en dat met name de grote groep babyboomers die nu zo’n beetje met pensioen gaat over het algemeen goed bij kas is. Met die groep krijgt ook Rinske Mantel van Mantel & Overtoom notarissen in Andijk

en Wervershoof te maken. Ook zij constateert echter dat het onderwerp goeddeels onbespreekbaar is. Mantel deed dit jaar niet alleen mee aan de Week van het Testament maar organiseerde, net als vorig jaar, met haar kantoor in West-Friesland een hele ‘Maand van het Testament’, met lezingen en voorlichting over erfbelasting, nut en noodzaak van een testament en de mogelijkheid om goede doelen te benoemen. ‘We zijn *the talk of the town*’, zegt ze. ‘Mensen vinden het moeilijk om erover te praten en vinden bovendien de stap naar de notaris groot. Dat willen we verminderen door onze gratis lezingen’, zegt Mantel, die melding maakt van opvallend veel regionale goede doelen, zoals de restauratie van de toren van gereformeerde kerk in Andijk.

NIEUW BEGIN

Regionaal of landelijk, kunst of kanker, verwaarloosde apen of Alzheimer, erfenissen vormen een steeds belangrijker deel van de inkomsten van de goede doelen, melden veel organisaties. Natuurorganisaties als Natuur & Milieu krijgen net als culturele instellingen te maken met forse kortingen van de overheid. ‘Erfenissen passen bij uitstek bij Natuur & Milieu. Ze dragen namelijk bij aan een duurzame samenleving voor onze kinderen en kleinkinderen’, zegt directeur Tjerk Wagenaar. ‘Zeker nu, met zo veel aandacht voor korte

termijn en bezuinigingen, is extra aandacht voor hoe met een testament het verschil valt te maken, perfect!’ Maar ook instellingen die min of meer onafhankelijk zijn van de overheid melden een toenemend belang van erfenissen op hun exploitatie. Artsen zonder Grenzen bijvoorbeeld ontvangt geen eurocent subsidie. ‘Erfenissen vormen met 11 miljoen euro per jaar ongeveer een kwart van onze inkomsten’, zegt Hanneke Propitius, hoofd fondswerving a.i. ‘We krijgen rond de Week van het Testament meer telefoontjes over hoe erfenissen werken.’ De slogan ‘Maak van je afscheid een nieuw begin’ vindt Propitius schitterend. ‘Het is letterlijk het geval als iemand met zijn of haar erfenis het werk van AzG steunt. Wij bieden levensreddende noodhulp voor onder meer moeders en hun kinderen. Dus echt een nieuw begin voor onze patiënten in noodsituaties.’

Cinekid, een onafhankelijke organisatie die de kwaliteit van kindermidia verbetert, lijdt net als Natuur & Milieu wel aan overheidsbezuinigingen in de culturele sector. Cinekid is blij met de aandacht voor het testament. ‘Met aansprekende kwaliteitsmedia op gebied van televisie, film en vooral de nieuwe media, kan je juist de ontwikkeling van kinderen positief stimuleren. Daar staan wij voor’, meldt zakelijk leider Jurriaan Rammeloo. Notarissen zouden van hem een wat actievere rol mogen spelen in hun advies. ‘Zij zouden vermogende media-ondernemers actief mogen wijzen op goede doelen als Cinekid, te meer daar kinderen geen lobby hebben. En kwaliteit van de media is uiterst relevant voor kinderen. Zij vormen immers de toekomst van de samenleving.’ ■

Goed
Rust Zacht